

Co zdarzyło się w maju 2004 roku?

Was passierte im Mai 2004?

Stunde 31, Thema: Was passierte im Mai 2004?

Lekcja 31, Temat: Co zdarzyło się w maju 2004 roku?

Hallo!

Bardzo się cieszę, że mogę powitać Cię na trzydziestej pierwszej lekcji naszego kursu, a pierwszej na poziomie średnio zaawansowanym wyższym.

Nazywam się Katarzyna Chmielewska i na co dzień uczę języka niemieckiego. Mam nadzieję, że z moją pomocą nauczysz się wielu ciekawych i przydatnych rzeczy. Mogę Ci od razu powiedzieć, że będziemy podczas tego kursu zajmować się m.in. czasem przeszłym i przyszłym, nauczymy się odmieniać przymiotniki i poprawnie stosować stronę bierną. Poznasz też mnóstwo nowych słówek i zwrotów przydatnych w różnych życiowych sytuacjach.

Do każdej lekcji przygotowałam dla Ciebie kilka ćwiczeń, za pomocą których utrwalisz sobie przerobiony materiał. Każda kolejna lekcja będzie zaczynać się od małej powtórki, obejmującej zagadnienia z poprzedniego spotkania.

A więc zaczynamy!

Na dzisiejszych zajęciach zajmiemy się czasem przeszłym – a dokładniej czasem przeszłym prostym *Imperfekt* (czasem można spotkać nazwę - *Präteritum*). Nauczysz się też podawać daty, a przy tym określać, kiedy jakieś wydarzenia miały miejsce.

Czas przeszły prosty *Imperfekt*

Imperfekt jest jednym z czasów przeszłych w języku niemieckim (pознаłeś już w lekcji 30. *Perfekt*, przed Tobą jeszcze czas *Plusquamperfekt*) i jest nazywany czasem przeszłym prostym. Używamy

go przede wszystkim w literaturze pięknej, głównie w bajkach, ale także w biografjach, relacjach i opisach.

Najpierw nauczymy się, jak się tworzy formy czasu przeszłego. Przy tworzeniu czasu *Imperfekt* musimy uwzględnić podział czasowników na trzy podstawowe grupy (ten podział bardzo ułatwi nam naukę). A więc czasowniki w języku niemieckim dzielą się ze względu na to, w jaki sposób tworzą czas przeszły, na:

- czasowniki słabe (regularne), czyli takie, do których wystarczy dodać końcówkę, jeśli chcemy stworzyć formę czasu przeszłego,
- czasowniki mocne (nieregularne), w przypadku których będziemy musieli zajrzeć do specjalnej tabelki,
- czasowniki mieszane (do których zaliczają się też czasowniki modalne), przyjmują w czasie takie końcówki, jak czasowniki słabe, ale równocześnie zmieniają samogłoskę tematyczną, podobnie jak czasowniki mocne.

Pamiętaj, że przedrostek w czasownikach rozdzielnie złożonych (zarówno słabych, jak i mocnych) zachowuje się tak samo jak w czasie teraźniejszym *Präsens*, czyli oddziela się i wędruje na koniec zdania.

Czasowniki słabe, zwane inaczej regularnymi, tworzą formy czasu *Imperfekt* w sposób bardzo prosty, bo przez dodanie do tematu czasownika końcówki **-te** w 1. i 3. osobie liczby pojedynczej. W pozostałych osobach oprócz **-te** czasowniki otrzymują jeszcze końcówki form osobowych czasu teraźniejszego. Obrazuje to poniższa tabelka, gdzie odmieniamy czasownik "machen" (robić)/"machte":

ich **machte**
 du **machtest**
 er/sie/es **machte**

wir **machten**
 ihr **machtet**
 sie/Sie **machten**

ich machte, du machtest, er/sie/es machte

ja robiłem/am, ty robiłeś, on/ona/ono robił/a/o

wir machten, ihr machtet, sie/Sie machten

my robiliśmy, wy robiliście, oni,one/Państwo robili/ły

Do tej grupy należą m.in. czasowniki fragen, hören, zeigen:

fragen - ich fragte, hören - ich hörte, zeigen - ich zeigte

pytać - pytałem, słuchać - słuchałem, pokazywać - pokazywałem

Jeśli temat czasownika kończy się na *-d, -t, -tm, -chn, -ffn*, wtedy te czasowniki dodatkowo otrzymują **-e** przed końcówką **-te**. Odmienimy sobie czasownik, który już znasz: "arbeiten" (pracować)/"arbeitete":

ich **arbeitete**wir **arbeiteten**du **arbeitetest**ihr **arbeitetet**er/sie/es **arbeitete**sie/Sie **arbeiteten****ich arbeitete, du arbeitetest, er/sie/es arbeitete**

ja pracowałem, ty pracowałeś, on/ona/ono pracował/a/o

wir arbeiteten, ihr arbeitetet, sie/Sie arbeiteten

my pracowaliśmy, wy pracowaliście, oni,one/Państwo pracowali/ły

Do takich czasowników należą także (większość tych czasowników już znasz):

antworten - ich antwortete, atmen - ich atmete, baden - ich badete

odpowiadać - odpowiadałem, oddychać - oddychałem, kąpać się - kąpałem się

öffnen - ich öffnete, rechnen - ich rechnete, zeichnen - ich zeichnete

otwierać - otwierałem, liczyć - liczyłem, rysować - rysowałem

A teraz wysłuchaj kilku przykładowych zdań z czasownikami słabymi w czasie *Imperfekt*:

Ich wartete auf das Paket den ganzen Tag.

Czekałem/łam na paczkę przez cały dzień.

Er antwortete auf den Brief nicht.

On nie odpowiedział na list.

Sie zeigten mir ihre Wohnung.

Oni/One pokazali mi swoje mieszkanie.

Jak widzisz, szyk zdania pojedynczego w czasie przeszłym *Imperfekt* jest taki sam, jak w zdaniu w czasie teraźniejszym *Präsens*.

Wortfolge im einfachen Satz - Szyk wyrazów w zdaniu pojedynczym

W zdaniu oznajmującym czasownik (w formie osobowej) występuje zawsze na drugim miejscu, niezależnie od tego, jaka część zdania go poprzedza.

Najczęściej zdanie wygląda tak:

PODMIOT + ORZECZENIE + INNE CZĘŚCI ZDANIA

Pamiętaj o tym, bo jest to jedna z najważniejszych zasad w gramatyce języka niemieckiego!

Czasowniki mocne tworzą *Imperfekt* również od tematu bezokolicznika i zgodnie z określonym schematem końcówek: 1. i 3. osoba liczby pojedynczej nie posiadają końcówek i stanowią formę wyjściową dla całej odmiany, pozostałe przybierają końcówki czasu teraźniejszego *Präsens*. Zobaczmy to na przykładzie czasownika "trinken" (pić)/"trank":

ich trank	wir tranken
du trankst	ihr trankt
er/sie/es trank	sie/Sie tranken

ich trank, du trankst, er/sie/es trank

ja piłem, ty piłeś, on/ona/ono pił/a/o

wir tranken, ihr trankt, sie/Sie tranken

my piliśmy, wy piliście, oni,one/Państwo pili/ły

Największą trudność sprawia przy odmianie zmiana samogłoski tematycznej, której podlegają wszystkie czasowniki mocne. Ponieważ zmiany samogłosek są bardzo zróżnicowane, należy przy każdym czasowniku zapamiętać jego formę podstawową. Poniżej lista najczęściej używanych czasowników mocnych:

Bezokolicznik**Imperfekt**

wstawać	aufstehen	stand auf
piec	backen	buk, backte
rozpocząć	beginnen	begann
otrzymywać	bekommen	bekam
zostawać	bleiben	blieb
jeść	essen	aß
jechać	fahren	fuhr
spadać	fallen	fiel
znajdować	finden	fand
latać	fliegen	flog
dawać	geben	gab
iść	gehen	ging
trzymać	halten	hielt
nazywać się	heißen	ieß
pomagać	helfen	half
przyjść, przybyć	kommen	kam
biegać	laufen	lief
czytać	lesen	las
leżeć	liegen	lag
brać	nehmen	nahm
jeździć konno	reiten	ritt
wołać	rufen	rief
spać	schlafen	schlief
pisać	schreiben	schrieb
pływać	schwimmen	schwamm
widzieć, patrzeć	sehen	sah
śpiewać	singen	sang
mówić	sprechen	sprach
skakać	springen	sprang
stać	stehen	stand
umierać	sterben	starb
pić	trinken	trank
rozumieć	verstehen	verstand
rosnąć	wachsen	wuchs
myć	waschen	wusch
ciągnąć	ziehen	zog

aufstehen - stand auf, backen - buk, backte

wstawać, piec

beginnen - begann, bekommen - bekam

rozpoczynać, otrzymywać

bleiben - blieb, essen - aß

zostawać - zostałem, jeść - jadłem

fahren - fuhr, fallen - fiel

jechać, spadać

finden - fand, fliegen - flog

znajdować, latać

geben - gab, gehen - ging

dawać, iść

halten - hielt, heißen - hieß

trzymać, nazywać się

helfen - half, kommen - kam

pomagać, przyjść/przybyć

laufen - lief, lesen - las

biegać, czytać

liegen - lag, nehmen - nahm

leżeć, brać

reiten - ritt, rufen - rief

jeździć konno, wołać

schlafen - schlief, schreiben - schrieb

spać, pisać

schwimmen - schwamm, sehen - sah

pływać, widzieć/ patrzeć

singen - sang, sprechen - sprach

śpiewać, mówić

springen - sprang, stehen - stand

skakać, stać

sterben - starb, trinken - trank

umierać, pić

verstehen - verstand, wachsen - wuchs

rozumieć, rosnąć

waschen - wusch, ziehen - zog

myć, ciągnąć

Nie jest to kompletna lista czasowników mocnych – podałam Ci tylko te z nich, na których formy podstawowe już wcześniej się natknąłeś (podczas omawiania czasu przeszłego *Perfekt*). Nauczenie się tych form to sporo nauki, więc nie chciałam Ci dokładać kolejnych nowych słówek. Lecz jeśli moje propozycje nie zaspokajają Twojego apetytu na wiedzę, to kompletną listę czasowników mocnych znajdziesz w każdym dobrym słowniku.

Zobacz kilka przykładowych pytań z czasownikami mocnymi w czasie *Imperfekt*:

Wann fingen Sie den Deutschkurs an?

Kiedy zaczął Pan kurs niemieckiego?

Wer half dem Kind?

Kto pomógł dziecku?

Was schriebst du?

Co napisałeś?

Schliefst du gut?

Czy dobrze spałeś?

Jak widzisz, szyk zdania pytającego w czasie przeszłym *Imperfekt* jest taki sam, jak w zdaniu pytającym w czasie teraźniejszym *Präsens*.

Fragesätze - Zdania pytające

Pamiętaj, że we wszystkich zdaniach pytających występuje przestawny szyk wyrazów:
ORZECZENIE + PODMIOT + INNE CZĘŚCI ZDANIA.

Zdania pytające mogą zaczynać się od czasownika lub zaimków pytających.

Czasowniki mieszane przyjmują w czasie *Imperfekt* takie końcówki, jak grupa czasowników słabych, oraz zmieniają samogłoskę tematyczną, podobnie jak czasowniki mocne. Odmianę zobaczymy na przykładzie czasownika "denken" (myśleć)/"dachte":

ich **dachte**
du **dachtest**
er/sie/es **dachte**

wir **dachten**
ihr **dachtet**
sie/Sie **dachten**

ich dachte, du dachtest, er/sie/es dachte

ja myślałem, ty myślałeś, on/ona/ono myślał/a/o

wir dachten, ihr dachtet, sie/Sie dachten

my myśleliśmy, wy myśleliście, oni,one/ Państwo myśleli/ały

I kilka innych czasowników:

bringen - brachte, denken - dachte

przynosić, myśleć

kennen - kannte, wissen - wusste

znać, wiedzieć

Czasowniki modalne tracą w czasie *Imperfekt* przegłos i przyjmują końcówki odmiany dla czasowników słabych. Odmienimy razem czasownik "können" (móc, umieć, potrafić)/"konnte":

ich **konnte**
du **konntest**
er/sie/es **konnte**

wir **konnten**
ihr **konntet**
sie/Sie **konnten**

ich konnte, du konntest, er/sie/es konnte

ja mogłem, ty mogłeś, on/ona/ono mógł/mogła/o

wir konnten, ihr konntet, sie/Sie konnten

my mogliśmy, wy mogliście, oni,one/ Państwo mogli/ły

I pozostałe czasowniki modalne w czasie *Imperfekt*:

dürfen - durfte, mögen - mochte

mieć pozwolenie, lubić

müssen - musste, sollen - sollte

musieć, mieć powinność

wollen - wollte

chcieć

A teraz kilka przykładowych zdań z czasownikami mieszanymi i modalnymi w czasie *Imperfekt*:

Ich durfte nicht in die Disco.

Nie wolno było mi iść do dyskoteki.

Ich konnte schon mit 4 Jahren Rad fahren.

Potrafiłem już w wieku 4 lat jeździć na rowerze.

Ich dachte an dich.

Myślałem o tobie.

Osobno omówimy odmianę czasowników posiłkowych: "haben", "sein" i "werden". Na chwilę oderwijmy się od głównego tematu naszej lekcji i sprawdźmy, ile pamiętasz z lekcji 30., gdzie poznałeś formy czasu *Imperfekt* dla czasowników posiłkowych "haben" i "sein":

Ergänze die Sätze im Imperfekt! (Uzupełnij zdania w czasie Imperfekt!)

1. Das Kind traurig. (sein)
2. Er Hunger. (haben)
3. ihr Angst? (haben)
4. Sie schon da? (sein)

I jak Ci poszło?! Zobacz teraz poniższe prawidłowe odpowiedzi i porównaj je ze swoimi.

Zobacz odpowiedzi

1. Das Kind war traurig.
2. Er hatte Hunger.
3. Hattet ihr Angst?
4. Waren Sie schon da?

Mam nadzieję, że poszło Ci gładko! Jeśli miałeś problemy z odmianą czasownika "sein", [zajrzyj do](#)

lekcji nr 30, a jeśli z odmianą czasownika "haben" - [zerknij również do tej lekcji](#).

Teraz tylko odmienimy sobie w czasie *Imperfekt* czasownik posiłkowy "werden" (stać się, zostać). Czasownik "werden" będzie nam potrzebny m.in. do tworzenia zdań w stronie biernej *Passiv*.

ich **wurde**
du **wurdest**
er/sie/es **wurde**

wir **wurden**
ihr **wurdet**
sie/Sie **wurden**

ich wurde, du wurdest, er/sie/es wurde

ja zostałem, ty zostałeś, on/ona/ono został/a/o

wir wurden, ihr wurdet, sie/Sie wurden

my zostaliśmy, wy zostaliście, oni,one/ Państwo zostali/ły

Spróbujmy zastosować te reguły w praktyce, a więc do dzieła! Przekształć poniższe zdania napisane w czasie teraźniejszym *Präsens* na zdania w czasie przeszłym *Imperfekt*!

1. Der Vater arbeitet viel.

.....

2. Meine Schwester besucht die Oma.

.....

3. Wann muss ich nach Hause gehen?

.....

4. Ich bin nicht krank.

.....

Zobacz jak ja przekształciłam zdania:

Zobacz odpowiedzi

1. Der Vater arbeitete viel.

2. Meine Schwester besuchte die Oma.
3. Wann musste ich nach Hause gehen?
4. Ich war nicht krank.

Czas przeszły *Imperfekt* jest tłumaczony na polski w wielu podręcznikach do niemieckiego jako czas przeszły niedokonany, ale jest to tłumaczenie zupełnie błędne. Otóż zdanie w czasie *Imperfekt* równie dobrze może wyrażać czynność niedokonaną, jak i dokonaną. Zobacz przykłady: „Der Arzt untersuchte den Patienten“ może znaczyć zarówno „Lekarz badał pacjenta“, jak i „Lekarz zbadał pacjenta“.

„Ich machte die Hausaufgaben“ można przetłumaczyć „Robiłem zadania domowe“ lub „Zrobiłem zadania domowe“.

Reasumując: czas przeszły *Imperfekt* przedstawia wydarzenia z przeszłości, nie wiążąc ich z teraźniejszością. Czynności wyrażane przez ten czas mogą być ukończone lub nie.

Imperfekt/Perfekt - uproszczone zasady stosowania

Czas *Imperfekt* nazywany jest niekiedy "czasem narracji". Używa się go przede wszystkim w opowiadaniach, sprawozdaniach itp.

Perfekt zwany jest niekiedy "czasem konwersacji", używany jest w języku potocznym przy opisywaniu wydarzeń z przeszłości.

Czasowniki posiłkowe "haben", "sein", "werden" oraz czasowniki modalne występują w tych sytuacjach zazwyczaj również w czasie *Imperfekt*.

Niekiedy czasu *Imperfekt* używa się w języku mówionym zamiennie z czasem *Perfekt*, szczególnie w północnej części niemieckiego obszaru językowego.

Z czasami przeszłymi nierozłącznie związane są przysłówki czasu i wyrażenia przyimkowe takie jak:

gestern
wczoraj

vorgestern

przedwczoraj

letzte Woche

w zeszłym tygodniu

letztes Jahr

w zeszłym roku

vor einer Stunde

przed godziną

vor einer Woche

tydzień temu

vor zwei Wochen

dwa tygodnie temu

vor einem Monat

miesiąc temu

vor drei Monaten

trzy miesiące temu

vor einem Jahr

rok temu

vor zehn Jahren

dziesięć lat temu

A tak możesz użyć ich w zdaniu:

Vor drei Wochen hatte ich Geburtstag.

Trzy tygodnie temu miałam/łem urodziny.

Wo war er vor einem Jahr?

Gdzie on był rok temu?

Ich ging vorgestern ins Kino.

Poszedłem przedwczoraj do kina.

Przy okazji omawiania czasu *Imperfekt* nauczymy się tworzyć liczebniki główne powyżej 100.

A więc, setki tworzymy, dodając "hundert" do jedności:

200 zwei + **hundert** = zweihundert

300 drei + **hundert** = dreihundert

ehnhundert

100

zweihundert

200

dreihundert

300

vierhundert

400

fünfhundert

500

sechshundert

600

siebenhundert

700

achthundert

800

neunhundert

900

Tysiące tworzymy podobnie jak setki, dodając "tausend" do jedności:

4000 vier + **tausend** = vier**tausend**

6000 sechs + **tausend** = sech**stausend**

(ein)tausend

1000

zweitausend

2000

fünftausend

5000

zehntausend

10 000

zwanzigtausend

20 000

hunderttausend

100 000

Zapamiętaj, że wielką literą i z rodzajnikiem piszemy następujące liczebniki:

"die Null" - "zero", "die Million" - "milion", "die Milliarde" - "miliard", a także liczebniki użyte jako rzeczowniki np. "die Fünf" - "piątka", "die Zwölf" - "dwunastka". A teraz posłuchaj:

die Null

zero

die Million

milion

die Milliarde

miliard

die Fünf

piątka

die Zwölf

dwunastka

Wszystkie liczebniki poniżej miliona piszemy łącznie:

vierhundertzwanzigtausendneunhundertdreißig

420 930

eine Million dreihunderttausend(und)zehn

1 300 010

Uwaga! Inaczej czytamy daty w przedziale 1100 - 1999:

1450 to nie tysiąc czterysta pięćdziesiąty, ale czternaście setek pięćdziesiąt:

"vierzehnhundertfünfzig". Na szczęście rok **2010** to po prostu: **"zweitausendzehn"** :)

vierzehnhundertfünfzig

1450

zweitausendzehn

2010

neunzehnhundertfünfundachtzig

1985

zweitausendvier

2004

Teraz kolej na Ciebie! Przeczytaj następujące liczebniki:

1. 1 340

.....

2. 12 950

.....

3. 1560 (data)

.....

4. 1979 (data)

.....

Zobacz odpowiedzi

1. (ein)tausenddreihundertvierzig

2. zwölftausendneunhundertfünfzig

3. fünfzehnhundertsechzig

4. neunzehnhundertneunundsiebzig

Po dzisiejszej lekcji będziesz potrafił odpowiedzieć na przykład na pytanie:

Wann bist du geboren?

Kiedy się urodziłeś?

Możesz odpowiedzieć tak:

Ich bin 1990 (neunzehnhundertneunzig) geboren.

Urodziłem się w roku 1990.

Na dzisiaj wystarczy tych wiadomości. Pamiętaj, żeby powtórzyć przerobiony materiał. Pomogą Ci w tym ćwiczenia i ściągki, które dla Ciebie przygotowałam. Na następnej lekcji nauczysz się nazywać różne uroczystości rodzinne, pisać zaproszenia i składać życzenia.

Bis bald,

Kasia

Ściąga

Imperfekt - Czas przeszły prosty

Czasowniki słabe

ich macht<u>e</u>	wir macht<u>e</u>n
du macht<u>e</u>st	ihr macht<u>e</u>t
er/sie/es macht<u>e</u>	sie/Sie macht<u>e</u>n

Czasowniki mocne

ich trank	wir trank<u>e</u>n
du trank<u>st</u>	ihr trank<u>t</u>
er/sie/es trank	sie/Sie trank<u>e</u>n

Czasowniki mieszane

ich dacht<u>e</u>	wir dacht<u>e</u>n
du dacht<u>e</u>st	ihr dacht<u>e</u>t
er/sie/es dacht<u>e</u>	sie/Sie dacht<u>e</u>n

Czasowniki modalne

ich musst<u>e</u>	wir musst<u>e</u>n
du musst<u>e</u>st	ihr musst<u>e</u>t
er/sie/es musst<u>e</u>	sie/Sie musst<u>e</u>n

Liste der starken und unregelmäßigen Verben - Lista czasowników mocnych i nieregularnych

	Bezokolicznik	Imperfekt
wstawać	aufstehen	stand auf
piec	backen	buk, backte
rozpocząć	beginnen	begann
otrzymywać	bekommen	bekam
zostawać	bleiben	blieb
jeść	essen	aß
jechać	fahren	fuhr
spadać	fallen	fiel
znajdować	finden	fand
latać	fliegen	flog
dawać	geben	gab
iść	gehen	ging
trzymać	halten	hielt
nazywać się	heißen	hieß
pomagać	helfen	half
przyjść, przybyć	kommen	kam
biegać	laufen	lief
czytać	lesen	las
leżeć	liegen	lag
brać	nehmen	nahm
jeździć konno	reiten	ritt
wołać	rufen	rief
spać	schlafen	schlief
pisać	schreiben	schrieb
pływać	schwimmen	schwamm
widzieć, patrzeć	sehen	sah
śpiewać	singen	sang
mówić	sprechen	sprach
skakać	springen	sprang
stać	stehen	stand
umierać	sterben	starb
pić	trinken	trank
rozumieć	verstehen	verstand
rosnąć	wachsen	wuchs
myć	waschen	wusch
ciągnąć	ziehen	zog

Przysłówki czasu i wyrażenia przyimkowe

gestern	wczoraj
vorgestern	przedwczoraj
letzte Woche	w zeszłym tygodniu
letztes Jahr	w zeszłym roku
vor einer Stunde	przed godziną
vor einer Woche	tydzień temu
vor zwei Wochen	dwa tygodnie temu
vor einem Monat	miesiąc temu
vor drei Monaten	trzy miesiące temu
vor einem Jahr	rok temu
vor zehn Jahren	dziesięć lat temu

Kardinalzahlen über 100 - Liczebniki główne powyżej 100

100	(ein)hundert
200	zweihundert
300	dreihundert
400	vierhundert
500	fünfhundert
600	sechshundert
700	siebenhundert
800	achthundert
900	neunhundert
1000	(ein)tausend
2000	zweitausend
5000	fünftausend
10 000	zehntausend

20 000	zwanzigtausend
100 000	(ein)hunderttausend
1 000 000	eine Million
1 000 000	eine Milliarde

